

เขตอิทธิพลทางการค้าและบริการของเมืองเพชรบุรี

นาย ศิลป์ชัย สุฉันทบุตร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาภูมิศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2532

ISBN 974-576-585-6

ลิขสิทธิ์บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

15440

10301719

INFLUENTIAL TRADE AND SERVICE AREA
OF PHETCHABURI TOWN

Mr. Silpchai Suchantabuth

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Geography

Graduate School

Chulalongkorn University

1989

ISBN 974-576-585- 6

หัวข้อวิทยานิพนธ์

เขตอิทธิพลทางการค้าและบริการของเมืองเพชรบุรี

โดย

นายศิโรจน์ย์ สุฉันทบุตร

ภาควิชา

ภูมิศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรศักดิ์ ศิริไพบุณยสินธุ์

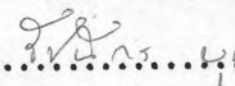
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

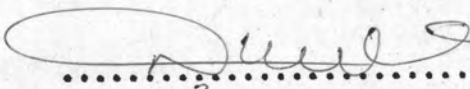
รองศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรชัย พงศ์ประยูร

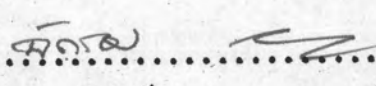
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้มหาวิทยาลัยแห่งนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

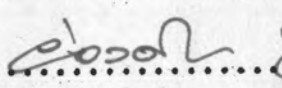
 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรานัย)

คณะกรรมการสอววิทยานิพนธ์

 ประธานกรรมการสอว
(รองศาสตราจารย์ธีรนิกร บุญหลง)

 อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรศักดิ์ ศิริไพบุณยสินธุ์)

 อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรชัย พงศ์ประยูร)

 กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ดวงศรี จันทาว)

ศิลาชัย สุณันทบุตร : เขตอิทธิพลทางการค้าและบริการของเมืองเพชรบุรี (INFLUENTIAL TRADE AND SERVICE AREA OF PHEETCHABURI TOWN.) อาจารย์ที่ปรึกษา : ศศ.สุรศักดิ์ศิริไพฑูริย์สินธ์, อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : รศ.ดร.ฉัตรชัย พงศ์ประยูร, 132 หน้า

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเมืองเพชรบุรีใน 3 ประเด็นด้วยกัน ได้แก่ การศึกษาหาเขตอิทธิพลทางการค้าและบริการ การวิเคราะห์หาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลในการดึงดูดผู้บริโภค และการคำนวณหาจำนวนประชากรประเคิม โดยได้ตั้งข้อสมมติฐาน ในการวิจัยว่า "เขตอิทธิพลทางการค้าและบริการของเมืองเพชรบุรี น่าจะขึ้นอยู่กับประเภทของสินค้าและบริการ"

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

1. เขตอิทธิพลทางการค้าของเมืองเพชรบุรี มีระยะทางรัศมีเฉลี่ยประมาณ 17.77 กิโลเมตร ส่วนเขตบริการมีระยะทางรัศมีเฉลี่ยประมาณ 12.16 กิโลเมตร โดยมีเขตการค้าของร้านขายเครื่องเรือนระยะทางรัศมีเฉลี่ยไกลที่สุดเท่ากับ 20.69 กิโลเมตร
2. ปัจจัยทางตามปริมาณสินค้า ระยะทาง ประเภทของสินค้าและบริการ ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ระยะเวลาในการเดินทางและรายได้ของประชากร มีอิทธิพลต่อเขตการค้าและบริการของเมืองเพชรบุรี อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางและปริมาณสินค้า เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดมีค่าสหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.59
3. จำนวนประชากรประเคิมค่าสุดที่จะทำให้ร้านค้าแต่ละประเภทสามารถดำเนินการอยู่ได้ คือ ร้านขายของชำ 124 ร้านขายอาหาร 176 ร้านขายเสื้อผ้าสำเร็จรูป 871 ร้านขายเครื่องใช้ไฟฟ้า 1,307 ร้านขายหนังสือแมลงเวียน 2,832 และร้านขายเครื่องเรือน 3,089 สำหรับสถานบริการพบว่าจำนวนประชากรประเคิมค่าสุด คือ ร้านเสริมสวย 395 ร้านตัดเสื้อผ้าชาย, หญิง 539 ร้านถ่ายภาพ 2,614 และบริการซ่อมรถยนต์ 3,776

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ ทำให้สามารถทราบถึงขอบเขตการค้าและบริการโดยเฉลี่ยของสินค้าและบริการแต่ละประเภทเพื่อที่จะได้นำไปวางแผนในการจัดตั้งแหล่งกลางขึ้นใหม่ได้อย่างถูกต้อง และสามารถให้บริการแก่ประชากรโดยรอบได้อย่างทั่วถึง ในพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

ภาควิชา ภูมิศาสตร์
สาขาวิชา ภูมิศาสตร์
ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

๗

SILPCHAI SUCHANTABUTH : INFLUENTIAL TRADE AND SERVICE AREA OF PHETCHABURI TOWN. THESIS ADVISOR : ASSIST. PROF. SURASAK SIRIPAIBULSIN. CO-ADVISOR : ASSO. PROF. CHATCHAI PONGPRAYOON, PH.D. 132 PP.

The purpose of this research is to study the trade and service area of the Phetchaburi Town which attract the consumers and to find out its threshold population to support each service function. It is hypothesized that the influential trade and service area of Phetchaburi Town tends to be dependent upon the types of products and service.

The findings of the study include :

1. The average radius distance of influential trade area is 17.77 kilometers while that of service area is 12.16 kilometers. Trade area of the furniture groups shows the longest distance which is an average of 20.69 kilometers.

2. The most important factors that have influenced on trade and service area include quantity of the product; travelling types of products and service; cost of travelling; and an average income of the population. It is found that they are significant at 0.05 level, with the cost of travelling and quantity of the products possess the highest correlation at 0.59

3. The lowest numbers of threshold population which have supported an operation of each type of store are as follows : 124 for a grocery ; 176 for a restaurant; 871 for a boutique; 1,307 for an electric appliance; 2,832 for stationery; and 3,089 for a furniture shop. On the other hand, the lowest numbers for each type of service include : 395 for a beauty salon; 539 for a male - female dressmaker; 2,614 for a photo - shop, and 3,776 for a car repair shop.

The findings of this research lead to the study of an estimation of each type of trade and service area. They are also useful in planning for setting up a new central place to effectively serve most neighbouring customers.

ภาควิชา ภูมิศาสตร์
สาขาวิชา ภูมิศาสตร์
ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความร่วมมือและช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากหลายท่าน และหลายหน่วยงาน ผู้วิจัยจึงใคร่ขอพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณอย่างสูงต่อ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรศักดิ์ ศิริไพบุลย์สินธุ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรชัย พงศ์ประยูร อาจารย์ที่ปรึกษา และคณะกรรมการวิจัยที่ได้ให้ คำปรึกษา แนะนำที่มีค่าสูงสุด ตลอดจนตรวจแก้วิทยานิพนธ์ จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์รัชนิกร บุญหลง ประธานกรรมการ และ รองศาสตราจารย์ผ่องศรี จันทาว กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ศรีชัย เย็นเปรม ประจำภาควิชาภาษาอังกฤษ วิทยาลัยครู เพชรบุรี คุณสนอง ทาโส หัวหน้าสำนักงานสถิติจังหวัดเพชรบุรี เจ้าหน้าที่กองการช่าง สำนักงาน เทศบาลเมืองเพชรบุรี และสำนักงานพาณิชย์จังหวัดเพชรบุรี ที่ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนด้านข้อมูลต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัย

สุดท้ายผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณทองคำ สุฉันทบุตร คุณเสกสรรค์ สุฉันทบุตร ที่ช่วย เป็นกำลังใจและจัดพิมพ์ทุนฉบับให้ และขอขอบคุณ คุณพัชรินทร์ นุชญา ที่เื้อช่วยสละเวลา จัดพิมพ์วิทยานิพนธ์เล่มนี้ ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีทุกประการ

ศิลาชัย สุฉันทบุตร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูปภาพ	ฉ
บทที่	
1. บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 สมมติฐานของการวิจัย	4
1.4 ขอบเขตการศึกษา	4
1.5 พื้นที่ศึกษา	7
1.6 นิยามศัพท์	7
1.7 วิธีดำเนินการวิจัย	8
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	13
2. แนวคิดในเชิงทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	15
3. พื้นที่ศึกษา	22
3.1 ลักษณะทั่วไปของจังหวัดเพชรบุรี	22
3.2 ลักษณะทั่วไปของเทศบาลเมืองเพชรบุรี	23
3.2.1 ที่ตั้งและประชากร	23

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
	3.2.2 ลักษณะภูมิประเทศ	24
	3.2.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจ	24
4.	การวิเคราะห์และอภิปรายผลข้อมูล	28
4.1	การศึกษาเชิงอิทธิพลทางการค้าและบริการ	28
4.2	การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเขตการค้าและบริการ	36
4.3	การค้าค่านวนประชากรประเดิม	60
4.4	การทดสอบสมมติฐาน	86
5.	สรุป อภิปราย และขอเสนอแนะ	88
5.1	เรื่องเชิงอิทธิพลทางการค้าและบริการของ เมืองเพชรบุรี	88
5.2	ปัจจัยที่นำมาใช้เป็นตัวแปรในการศึกษาอิทธิพลต่อเขตการค้า	89
5.3	ผลของการค่านวนจำนวนประชากรประเดิมของเมืองเพชรบุรี	90
5.4	ขอเสนอแนะ	91
	บรรณานุกรม	93
	ภาคผนวก	96
	ประวัติผู้แต่ง	132

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.1 ประเภทของร้านค้าและสถานบริการทั้งหมดในเมืองเพชรบุรี	5
1.2 จำนวนร้านค้าและสถานบริการที่เป็นตัวอย่างในการวิจัย	6
3.1 ประเภทของสินค้าและบริการจำนวน 10 ประเภท จำแนกรายอำเภอ ...	25
4.1 พื้นที่บริการจำนวนประชากรทั้งหมดที่มาใช้บริการและระยะทางรวมของสินค้าและบริการแต่ละประเภท	30
4.2 จำนวนประชากร ระยะทาง และพื้นที่บริการเฉลี่ยของสินค้าแต่ละประเภท	31
4.3 เปรียบเทียบประเภทของสินค้ากับระยะทางตามความจริง	38
4.4 เปรียบเทียบประเภทของสินค้ากับระยะทางที่ทำได้ตามทฤษฎี	40
4.5 ความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของสินค้ากับระยะทาง	42
4.6 เปรียบเทียบประเภทบริการกับระยะทางตามความจริง	43
4.7 เปรียบเทียบประเภทบริการกับระยะทางที่ทำได้ตามทฤษฎี	44
4.8 ความสัมพันธ์ระหว่างประเภทบริการกับระยะทาง	45
4.9 เปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการเดินทางกับปริมาณสินค้า	47
4.10 ค่าใช้จ่ายในการเดินทางกับปริมาณสินค้าที่ทำได้ตามทฤษฎี	48
4.11 ความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายในการเดินทางกับปริมาณสินค้า	50
4.12 เปรียบเทียบรายได้ของประชากรกับประเภทของสินค้าตามความจริง	51
4.13 เปรียบเทียบรายได้ของประชากรกับประเภทของสินค้าตามทฤษฎี	52
4.14 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของประชากรกับประเภทสินค้า	53
4.15 ความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาในการเดินทางกับปริมาณสินค้าในแต่ละครั้งตามความจริง	55
4.16 ระยะเวลาในการเดินทางกับปริมาณสินค้าที่ทำได้ตามทฤษฎี	56

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.17	ความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาในการเดินทางกับปริมาณสินค้า	58
4.18	คาสหสัมพันธ์รานอาหารกับประชากรในแหล่งกลาง	63
4.19	คาสหสัมพันธ์รานของชำกับประชากรในแหล่งกลาง	66
4.20	คาสหสัมพันธ์รานตัดเสื้อผ้าชาย, หญิง กับประชากรในแหล่งกลาง ...	68
4.21	คาสหสัมพันธ์รานเสริมสวยกับประชากรในแหล่งกลาง	70
4.22	คาสหสัมพันธ์รานขายเสื้อผ้าสำเร็จรูปกับประชากรในแหล่งกลาง	72
4.23	คาสหสัมพันธ์รานขายเครื่องใช้ไฟฟ้ากับประชากรในแหล่งกลาง	74
4.24	คาสหสัมพันธ์รานขายเครื่องเรือนกับประชากรในแหล่งกลาง	76
4.25	คาสหสัมพันธ์รานชุมชนรถยนต์กับประชากรในแหล่งกลาง	78
4.26	คาสหสัมพันธ์รานขายแบบเรียนเครื่องเขียนกับประชากรในแหล่งกลาง .	80
4.27	คาสหสัมพันธ์รานถ่ายรูปกับประชากรในแหล่งกลาง	82
4.28	จำนวนประชากรประเคิมของเมืองเพชรบุรี ทั่วคงคาและคาสหสัมพันธ์ จำแนกตามประเภทรานคาและบริการต่าง ๆ	84

สารบัญรูปภาพ

หน้า

รูปภาพที่

1.1	จุดคนทางปลายทางของรถโดยสารประจำทางระหว่างเมืองเพชรบุรี กับชุมชนต่าง ๆ	14
2.1	ระบบเมืองตามหลักการตลาด	16
3.1	ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดเพชรบุรี	26
3.2	พื้นที่เขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี	27
4.1	ระยะทางเฉลี่ยของสินค้าและบริการแต่ละประเภท เป็นกิโลเมตร ..	32
4.2	เปรียบเทียบขนาดพื้นที่ให้บริการของสินค้าและบริการแต่ละประเภท .	33
4.3	ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนร้านอาหารกับประชากรในแหล่งกลาง ..	64
4.4	ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนร้านค้าขายของชำกับประชากรในแหล่งกลาง	67
4.5	ความสัมพันธ์ระหว่างร้านตัดเสื้อผากับประชากรในแหล่งกลาง	69
4.6	ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนร้านเสริมสวยกับประชากรในแหล่งกลาง.	71
4.7	ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนร้านขายเสื้อผ้าสำเร็จรูปกับประชากรใน แหล่งกลาง	73
4.8	ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนร้านขายเครื่องใช้ไฟฟ้ากับประชากรใน แหล่งกลาง	75
4.9	ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนร้านขายเครื่องเรือนกับประชากรใน แหล่งกลาง	77
4.10	ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนร้านชมรถยนต์กับประชากรในแหล่งกลาง.	79
4.11	ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนร้านขายแว่นเรียบกับประชากรในแหล่งกลาง.	81
4.12	ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนร้านถ่ายรูปกับประชากรในแหล่งกลาง ...	83